

Infoblad

Melden ongebruikelijke transacties bij Financial Intelligence Unit (FIU) Nederland

Bedrijven en private instellingen die die zich bezig houden met financieel-economische dienstverlening zijn bij wet verplicht ongebruikelijke transacties van klanten te melden bij de Financial Intelligence Unit (FIU) Nederland. Deze instantie onderzoekt de melding en geeft verdacht verklaarde transacties door aan opsporings-, inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Dit infoblad geeft meer uitleg over het waarom en hoe van het melden van ongebruikelijke transacties.

Waarom melden?

Ongebruikelijke transacties kunnen een signaal zijn dat er sprake is van witwassen van crimineel geld of het financieren van terrorisme. Het gaat om veel geld. In 2020 betrof de waarde van de door de FIU-Nederland verdacht verklaarde transacties bijna 15 miljard euro. Witwassen en terrorismefinanciering vormen dus een serieuze bedreiging voor een integer en veilig financieel-economisch stelsel. Het voorkomen en bestrijden van misdrijven met gebruikmaking van dat stelsel is dus van groot belang.

Daarom is in de wet vastgelegd dat er een verplichting is om ongebruikelijke transacties te melden: de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Deze wet vloeit voort uit internationale en Europese regelgeving. Internationaal en in Europees verband zijn er hierdoor uniforme regels. Dat is noodzakelijk en wenselijk omdat witwassen en terrorismefinanciering vaak niet stopt bij de grens. De kanalen waarlangs deze processen zich kunnen voltrekken worden dankzij meldingen en onderzoek effectief beschermd tegen mogelijk misbruik.

Wat is een ongebruikelijke transactie

In 2020 zijn bij de FIU-Nederland ruim 700 duizend ongebruikelijke transacties gemeld door bijna tweeduizend instellingen. Of een transactie ongebruikelijk is, is niet altijd makkelijk vast te stellen. Daarom zijn in de Wwft subjectieve en objectieve [indicatoren](#) opgesteld voor verschillende sectoren. Veel informatie hierover is ook te vinden op de diverse melderpagina's [op de website van FIU-Nederland](#).

Voorbeelden van ongebruikelijke transacties:

- iemand betaalt 10 duizend euro of meer in contanten, met een cheque of pre-paidkaart,
- iemand maakt grote sommen geld over naar personen in landen waar meer risico is op terrorisme (afhankelijk van de omstandigheden)
- iemand betaalt contant voor een auto, boot, kunstvoorwerp, sieraden, enz. met een waarde van meer dan 20 duizend euro
- Er is een vermoeden van belastingfraude.

Wie moeten er melden

De meldplicht geldt onder meer voor banken, andere financiële ondernemingen, zoals betaaldienstverleners, beleggingsinstellingen en wisselinstellingen; en beroepsgroepen zoals waaronder belastingadviseurs, accountants, advocaten, notarissen, makelaars en handelaren in goederen. Kijk op [de website van de FIU-Nederland](#) voor de volledige lijst van meldergroepen.

Belangrijk: voor elke groep gelden specifieke indicatoren voor het melden.

Waar melden?

Voorgenomen of verrichte ongebruikelijke transacties meld je onverwijld bij [het meldportaal](#) van de Financial Intelligence Unit Nederland.

Wat gebeurt er met de melding?

De FIU-Nederland registreert jouw melding als een melding ongebruikelijke transactie (OT) in een beveiligde, staatsgeheim/geheime database. Indien de melding volledig is gedaan, ontvang je een ontvangstbevestiging. Vervolgens analyseert de FIU-Nederland of de ongebruikelijke transactie verdacht kan worden verklaard. De FIU-Nederland mag deze melding vijf jaar bewaren voor het uitvoeren van de analyse.

Situatie 1: geen verdachte transactie

Als de melding in die periode van vijf jaar niet verdacht wordt verklaard door de FIU-Nederland, krijg je geen bericht van de FIU-Nederland. Er is hiermee uiteraard wel aan de wettelijk plicht tot melden voldaan.

Situatie 2: wél verdachte transactie

Is de melding wel verdacht verklaard door de FIU-Nederland, dan is er sprake van een **verdachte transactie** (VT). De FIU-Nederland verstrekt deze aan diverse opsporingsdiensten en de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Je ontvangt hiervan bericht. In 2020 zijn ruim 19 duizend dossiers opgemaakt met bijna 104 duizend transacties die verdacht zijn verklaard, met een gezamenlijke waarde van bijna 15 miljard euro.

Voornoemde instanties kunnen vervolgens op verschillende manieren gebruik maken van deze VT, onder meer als bewijs in een strafzaak. Dit betekent dat er vermoedens zijn van witwassen of terrorismefinanciering. Dit kan, als er voldoende aanvullend bewijs kan worden verzameld,

leiden tot een strafzaak. Wordt er een verdachte aangemerkt, dan kan het Openbaar Ministerie (OM) deze persoon dagvaarden. De verdachte zal zich dan in een openbare terechtzitting moeten verantwoorden

Waarborgen van veiligheid

Wanneer het tot een strafzaak komt, komt het volledige strafdossier ook in handen van de verdachte. Hierdoor weet deze ook wie de melder is geweest en dus potentieel de zaak aan het rollen heeft gebracht. Bij diverse melders zoals makelaars, notarissen en belastingadviseurs heeft dit geleid tot angst voor represailles en in een enkel geval tot daadwerkelijke represailles. Dit kan melders afschrikken, wat uiteraard ongewenst is. Daarom zijn er extra waarborgen gekomen.

Alleen naam van bedrijf of kantoor opgenomen

In de informatie die de FIU-Nederland over de VT ter beschikking stelt, wordt **alleen de bedrijfs- of kantoornaam** van de melder opgenomen. De naam van de meldende persoon zelf komt dus niet in het dossier.

Het is volgens het huidige stelsel niet mogelijk een ongebruikelijke transactie anoniem te melden. De FIU-Nederland, opsporingsdiensten en het Openbaar Ministerie moeten als dat voor het onderzoek in een strafzaak nodig is, namelijk de melding kunnen checken en zo nodig aanvullende of verduidelijkende informatie kunnen opvragen bij het meldende bedrijf of kantoor. De overheid stelt dat anonimiteit niet kan in verband met het feit dat transparantie, herleidbaarheid en controle van het bewijs essentieel zijn voor ons rechtsstelsel.

Extra waarborg

Het noemen van alleen de bedrijfs- of kantoornaam biedt aan grote kantoren een zekere anonimiteit op. Voor de verdachte zal niet in één oogopslag duidelijk zijn wie precies heeft gemeld. Voor kleine ondernemingen is de kantoornaam echter soms wel herleidbaar tot een natuurlijke persoon.

Dankzij een motie van de SP is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid van de melder en heeft in 2020 een wijziging plaatsgevonden. Opsporingsdiensten zullen altijd nadere actie ondernemen in die gevallen dat er het voornemen is om een verdacht verklaarde transactie van een kleine onderneming als bewijs toe te voegen in het strafdossier. Er wordt dan altijd contact opgenomen met de desbetreffende melder om na te gaan of er (voorziene) dreigingsrisico's zijn. Daarbij wordt ook de informatie die bekend is bij de opsporingsdiensten betrokken.

Uiteraard kan een melder ook altijd zelf contact opnemen met de politie bij angst voor dreigingen. Dergelijke signalen worden zeer serieus opgepakt. De politie kan dan (aanvullende) maatregelen nemen, zoals extra beveiliging.

In zeer uitzonderlijke gevallen kan het OM de gegevens van de melder in het strafdossier anonimiseren.

Getuige in de strafzaak

Naast het gebruik van een verdacht verklaarde transactie als bewijs in een strafzaak, kan het voorkomen dat de rechter de melder oproept als getuige in de strafzaak. In een zitting of bij de rechter-commissaris moet hij of zij dan nadere vragen beantwoorden. Ook het OM en de verdediging van de verdachte kunnen nadere vragen stellen. Wie als getuige wordt opgeroepen, is verplicht te komen en moet altijd de waarheid vertellen. Daarmee zijn de gegevens van de melder ook bij de verdachte bekend. Ook dit kan mogelijk leiden tot angst voor represailles. Ook hier geldt dat in die uitzonderlijke gevallen dat er inderdaad gevaar is voor represailles een getuige anoniem kan worden verhoord. Ook kunnen maatregelen worden genomen in het kader van getuigenbescherming.

Monitoring

De uitwerking van de extra waarborg rondom de veiligheid van de melders wordt uiterlijk twee jaar na inwerkingtreding ervan (mei 2022) gemonitord. De minister van Justitie en Veiligheid heeft verder toegezegd dat ook tussentijds in het kader van de aanpak van ondermijnende criminaliteit verslag zal worden gedaan van de aangescherpte maatregel.

Colofon

Dit infoblad is een uitgave van de Koninklijke Vereniging MKB-Nederland en Vereniging VNO-NCW,
Postbus 93002,
2509 AA Den Haag
T. 070 – 349 09 09
www.mkb.nl
www.vno-ncw.nl

Dit infoblad is met zorg samengesteld. Er kan echter geen enkele aansprakelijkheid worden aanvaard voor eventuele onjuistheden of onvolkomenheden. Vermenigvuldiging van (delen van) deze uitgave is toegestaan, mits met bronvermelding.

© Copyright Koninklijke Vereniging MKB-Nederland /VNO-NCW
juli 2021